

діяльності, забезпечення безпеки суспільства та захисту інтересів України. В процесі своєї діяльності підприємства стикаються з внутрішньою та зовнішньою невизначеністю, яка впливає на їх здатність досягати своїх цілей. У сучасному світі усі напрямки діяльності підприємств та організації пов'язані з ризиками, і аграрні підприємства не є винятком. Таким чином, ефективне управління ризиками є одним із стратегічних завдань сучасних підприємств [3].

Список використаних джерел

1. Бугрова О.О. Методологічні основи оцінки ризику при прийнятті інвестиційних рішень // Економіка України. 2010. №10. С. 29-32.
2. Денисенко М. П. Інноваційні засади в управлінні ризиками // Проблеми науки. 2011. № 10. С. 7-13.
3. Карпунцов М. В. Ризикостійкість підприємства // Актуальні проблеми економіки. 2011. №3(81). С. 71-76.

УДК : 378:159.98

ХОМОВИЙ С.М., канд. екон. наук, доцент

ГАВРИК О.Ю., канд. екон. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

2serik2@ukr.net, gavrik_olecya@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ БУХГАЛТЕРА (ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ)

У статті проаналізовано взаємозв'язки економічної поведінки суб'єктів та їх психологічними настановами у рамках бухгалтерського обліку. Розглянуто поняття економічної психології та її розвиток у світі. Досліджено Кодекс бухгалтерської етики.

Ключові слова: бухгалтер, облік, особистість, економічна психологія, соціальний успіх бухгалтерів.

S.M. Khomovyi, PhD (Economics), Docent

O.Y. Havryk PhD (Economics), Docent

Bila Tserkva National Agrarian University

FORMATION OF THE ACCOUNTANT'S PERSONALITY (PSYCHOLOGICAL ASPECT)

Abstract. The article analyzes the relationships between economic behavior of subjects and their psychological instructions within the framework of accounting. The concept of economic psychology and its development in the world are considered. The Code of Accounting Ethics was studied.

Key words: accountant, accounting, personality, economic psychology, social success of accountants.

Розуміння впливу психології на бухгалтерський облік дозволяє наблизитися до розуміння природи виникнення різних напрямів у теорії і практиці бухгалтерського обліку, допомагає забезпечити нове розуміння в облікових питаннях та сприяє удосконаленню системи бухгалтерського обліку.

На сьогодні питаннями організації бухгалтерського обліку та аудиту на підприємстві займаються багато вчених, а саме: Бутко М.П., Гуля М., Демченко Т.О., Кулинич І.О., Муравський В.В., П'ятов М.Л., Сингаївська І., Турчин Л.Є. та інші.

Психологи, вивчаючи поведінку людини протягом останніх століть, створили значний набір теорій про те, як люди поведуться у суспільстві.

Психологія – це наука про загальні закономірності еволюції та функціонування психіки та психічних процесів як специфічних форм життєдіяльності тварин та індивідів людського роду [1, с. 7]. Ще з найдавніших часів люди стали замислюватися про механізми різних психічних процесів (увага, мова, уява, мислення і т.д.), психічні властивості особистості (темперамент, характер, здібності), психічні стани (страх, радість, сум), психічних утвореннях (знання, вміння, навички, майстерність).

Серед основних етапів розвитку психології сучасні науковці виділяють [4, с. 24]:

На першому етапі (понад дві тисячі років тому) психологію розглядали як науку про душу. Першу систему психологічних понять викладено у трактаті Аристотеля «Про душу».

У XVII ст. у зв'язку з розвитком математично-природничої грамотності психологія представлялася як наука про свідомість.

Психологія як самостійна наука виділилася з філософії у середині XIX ст. Це було підготовлено великими успіхами досвідченого дослідження природних явищ.

На наступному етапі (у XX ст.) психологія визначається як наука про поведінку, що вивчає вчинки та реакції людини.

У переході від однієї стадії до іншої описується логіка розвитку психології. Вона не зводиться до ланцюжка: душа – психіка – свідомість – поведінка. Вектор її руху представлений у нарощуванні пояснювальної та передбачувальної сили її понять та категорій. Сучасна психологія визначається як наука, що вивчає механізми, закономірності та прояви психіки. Сам же термін «економічна психологія» був вперше застосований 1881 року Г. Тардом.

Сучасні наукові дослідження показують, що інформація сприймається людиною через органи відчуття в такий спосіб (рис. 1).

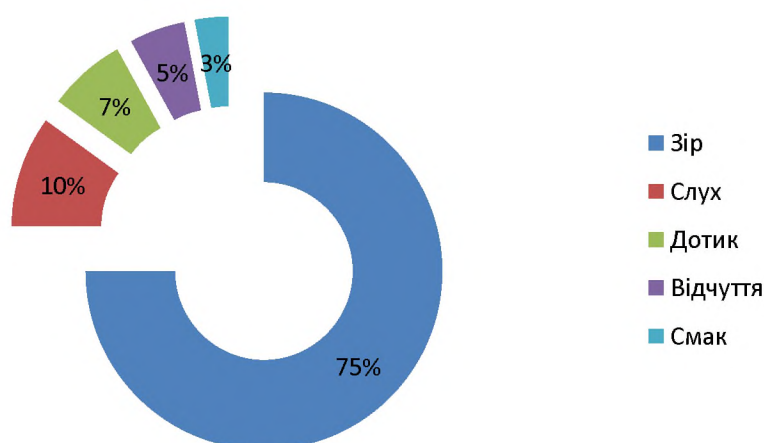

Рис. 1. Способи сприйняття інформації людиною.

Джерело: складено на основі [1, с. 62].

Виходячи з цього, на думку М. Л. П'ятова, для цілей управління підприємством «важливим завданням є вирішення суто психологічних проблем які виникають між бухгалтерами, який створює облікову інформацію та управлінцями підприємства [5, с. 82].

Проте професійні бухгалтери зможуть залишатися в такому становищі лише в тому разі, якщо вони продовжуватимуть надавати громадськості ці послуги на високому рівні, який свідчив би про те, що суспільна довіра є обґрунтованою. Тому представники бухгалтерської професії в усьому світі самі зацікавлені в тому, щоб відповідати всім етичним вимогам.

Згідно з Кодексом етики, цілі бухгалтерської професії полягають у виконанні своєї роботи відповідно до встановлених стандартів які задовольняють інтереси громадськості [3]. Щоб досягти вказаних цілей, необхідно володіти чотирма основними факторами, які є взаємопов'язані між собою (рис. 2).

Рис. 2. Фактори досягнення успіху у професії бухгалтера.

Джерело: складено автором на основі [6].

Критика етичних принципів за не повну можливість керуватися ними у конкретній ситуації, звернула увагу дослідників цієї проблеми на психологічні установки, що формуються даною професією.

Висновки. Етичні та психологічні аспекти професійного судження зазвичай не беруться до уваги практиками та науковцями, але саме вони можуть дати ключ до розуміння причин та характеру суттєвих помилок при виборі способів ведення бухгалтерського обліку. Недооцінка психологічних аспектів облікової політики, неминуче підвищує ризик неефективних рішень у сфері фінансово-господарську діяльність організації.

Список використаних джерел

1. Бутко М.П., Попело О.В. Інтелектуальний капітал як чинник модернізації регіонального економічного простору : монографія; під заг. наук. кер. д-ра екон. наук, проф. М.П. Бутка. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2014. 372 с.
2. Верт Л. Економічна психологія. Теоретичні основи та практичне застосування. Х.: 2013. 432 с.
3. Кодекс етики професійних бухгалтерів. Міжнародна федерація бухгалтерів / Пер. з англ. К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2014. 136 с.
4. Кулинич І.О. Психологія управління : навч. посіб. К. : Знання, 2008. 292 с.

5. П'ятов М.Л. Базові засади бухгалтерського обліку. Сер. «Теорія для практиків». М.: ІС, 2010. 226 с.

6. Турчин Л.Є. Сутність поняття «довіра» як економічної категорії. Ефективна економіка. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1173>.

УДК 657.221 : 339.9

ХОМЯК Н.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто сучасні тенденції щодо соціальної відповідальності суб'єктів господарювання в Україні та необхідність відображення не фінансової інтегрованої інформації щодо здійснених заходів підприємства, спрямованих на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та їх відображення у фінансовій звітності.

Ключові слова: підприємство, виробництво, соціальна відповідальність, соціально-орієнтована звітність підприємства, інтегрована звітність, сталий розвиток.

Сучасні умови розвитку економіки все далі посилюють вимоги до фінансових звітів підприємств в напрямках забезпечення надійної, повної та достовірної інформації про поточний стан та результати діяльності, бути надійним джерелом аналітичних висновків, які в подальшому дозволять керівникам визначити економічний потенціал даного підприємства. У зв'язку з цим починають з'являтися нові вимоги до надання звітної інформації.

Для вирішення цієї проблеми була запропонована концепція інтегрованої системи бухгалтерського обліку, яка розширила бухгалтерську звітність та змінила її роль у суспільстві. В таких умовах інтегрована звітність стала спробою відображення вартості бізнесу в якісних категоріях, об'єднуючи в собі відомості про екологічну та соціальну складову, без яких не можна достовірно оцінити ринкову вартість підприємства, його перспективи, вплив на суспільство і навколишнє середовище.

Основними завданнями інтегрованої системи звітності є :

- 1) задоволення інформаційних потреб довгострокових інвесторів, що буде показувати наслідки прийняття управлінських рішень у довгостроковій перспективі;
- 2) виділення впливу зовнішніх факторів у процесі прийняття управлінських рішень, що мають чіткий зв'язок між стабільністю підприємства та його економічною цінністю;
- 3) перенесення уваги на показники діяльності підприємства від короткострокових до довгострокових;
- 4) відображення в звітності більшої кількості інформації, яка використовується керівництвом для поточного управління операціями.

Серед основних відмінностей між інтегрованою та фінансовою звітністю, яка є